

Mål C-500/18

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

30 juli 2018

Domstol som begär förhandsavgörande:

Tribunalul Specializat Cluj (Rumänien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

2 maj 2018

Kärande:

AU

Svarande:

Reliantco Investments LTD

Reliantco Investments LTD Limassol Sucursala București

Saken i målet vid den nationella domstolen

Talan om ogiltigförklaring och om fastställande av skadeståndsansvar, varigenom käranden yrkar att rätten ska

a) fastställa att vissa villkor i ett avtal om handel med finansiella instrument som finns på webbplatsen www.ufx.com, vilken drivs av bolaget RELIANTCO INVESTMENTS LTD, är oskäligen och ta bort dessa villkor från avtalet på grund av att de är ogiltiga,

b) ogiltigförklara sex limiterade order som käranden lade in på UFX-plattformen den 13 januari 2017,

c) förplikta svarandena att betala 1 919 720 US-dollar (nedan kallade USD) jämte lagstadgad ränta från den 13 januari 2017 till dess betalning sker, i första hand, som ersättning till följd av det civilrättsliga skadeståndsansvaret för skadeståndsgrundande händelser och, i andra hand, för att återställa parternas tidigare situation, som en följd av att de limiterade ordena ogiltigförklaras, och

d) förplikta svarandena att betala 191 972 USD som ersättning för ideell skada.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Med stöd av artikel 267 FEUF begärs en tolkning av artikel 4.1 led 12 i direktiv 2004/39/EG, artikel 2 b i direktiv 93/13/EEG samt artiklarna 7 led 2 och 17.1 c i förordning (EU) nr 1215/2012.

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1. Kan eller ska den nationella domstolen, vid tolkningen av begreppet ”icke-professionell kund” i artikel 4.1 led 12 i direktiv 2004/39/[EG], använda samma tolkningskriterier som definierar begreppet konsument, i den mening som avses i artikel 2 b i direktiv 93/13/EEG?
2. Om den första frågan ska besvaras nekande, på vilka villkor kan en ”icke-professionell kund” i den mening som avses i direktiv 2004/[39/EG] åberopa ställningen som konsument i ett sådant mål som det vid den nationella domstolen?
3. Utgör det i synnerhet relevanta kriterier för bedömningen av huruvida en ”icke-professionell kund” i den mening som avses i direktiv 2004/[39/EG] har ställning som konsument, att en sådan ”icke-professionell kund” har utfört en stor volym transaktioner, inom en relativt kort tidsperiod, och investerat enorma summor pengar i finansiella instrument, såsom dessa definieras i artikel 4.1 led 17 i direktiv 2004/39/[EG]?
4. Kan och/eller ska den nationella domstolen, vid fastställandet av sin egen behörighet, eftersom den är skyldig att fastställa inverkan – beroende på omständigheterna – av artikel 17.1 c eller artikel 7 led 2 i förordning (EU) nr 1215/2012, beakta grunden för de materiella bestämmelser som käranden har åberopat – enbart utomobligatoriskt skadeståndsansvar – för att avhjälpa att det har uppställts villkor som påstås vara oskäliga enligt direktiv 93/13/EEG, i fråga om vilka den tillämpliga materiella lagen ska fastställas enligt förordning (EG) nr 864/2007 (Rom II), eller medför kärandens eventuella ställning som konsument att grunden för de materiella bestämmelser som käranden har åberopat i sin talan saknar betydelse?

Anförda unionsrättsliga bestämmelser

Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 1993, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169), artiklarna 2 b och 3.1.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets

direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG (EUT L 145, 2004, s. 1), artiklarna 1.2, 2.2, 4.1 led 12, 6.4 d, 19.2, 19.3 och 19.5.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (omarbetning) (EUT L 351, 2012, s. 1), artiklarna 17.1 c, 18.1, 19, 21.1 och 25.4.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) (EUT L 177, 2008, s. 6), artikel 6.1 och 6.2.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II) (EUT L 199, 2007, s. 40), artikel 2.1.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1286/2014 av den 26 november 2014 om faktablad för paketerade och försäkringsbaserade investeringsprodukter för icke-professionella investerare (Priip-produkter) (EUT L 352, 2014, s. 1), artikel 13.1.

Anförda nationella bestämmelser

Den nationella domstolen redogör för flera bestämmelser i nationell rätt som har åberopats av käranden i sin talan och ”som skulle kunna tillämpas i det aktuella målet” om det gjordes en prövning i sak av målet. Dessa bestämmelser saknar dock relevans för att avgöra frågeställningen om domstols behörighet, vilken är föremålet för begäran om förhandsavgörande.

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i målet vid den nationella domstolen

- 1 Den 15 november 2016 öppnade käranden ett konto för digital handel på webbplattformen www.ufx.com som drivs av bolaget RELIANTCO INVESTMENTS LTD. Käranden gav genom plattformen sitt samtycke vad gäller UFX:s villkor för handel med finansiella instrument av typen marginalkontrakt [Contract for Difference] (nedan kallade CFD-kontrakt).
- 2 För att öppna kontot på UFX-plattformen använde käranden ett rörelsedrivande bolags domännamn och skötte korrespondensen med bolaget RELIANTCO INVESTMENTS LTD i egenskap av utvecklingschef i detta rörelsedrivande bolag.
- 3 Den 11 januari 2017 skrev käranden under kontraktet avseende vinsterna från handeln, och uppgav att han avsåg att använda sig av den handel som erbjöds av

bolaget RELIANTCO INVESTMENTS LTD och uppgav att han hade läst, förstått och accepterat att följa villkoren för erbjudandet.

- 4 Under dessa omständigheter godtog käranden att med bolaget RELIANTCO INVESTMENTS LTD, det sistnämnda bolaget i egenskap av tillsynsansvarig, som i Cypern har auktoriserats av och lyder under Cyperns värdepappers- och börsinspektion, ingå klientavtalet på de villkor som regleras i nämnda handling, för att bedriva handel med CFD-kontrakt.
- 5 Enligt artikel 27 i det avtal som ingåtts mellan parterna ska alla tvister som följer av eller har ett samband med det ingångna klientavtalet avgöras av domstol på Cypern, och dessutom ska det avtal som ingåtts och allt som har anknytning till handeln mellan parterna regleras av cypriotisk lagstiftning.
- 6 Under perioden november 2016–13 januari 2017 gjorde käranden en vinst på 644 413,53 USD till följd av att ha utfört 197 transaktioner med CFD-kontrakt.
- 7 Den 13 januari 2017 lade käranden in sex limiterade order i förhållande till priset på olja på UFX-plattformen. Käranden hävdar att han, till följd av dessa transaktioner, förlorade hela det belopp som avsatts på handelskontot, det vill säga 1 919 720 USD.
- 8 Den 26 april 2017 väckte käranden talan vid den hänskjutande domstolen mot bolaget RELIANTCO INVESTMENTS LTD i Cypern och bolaget RELIANTCO INVESTMENTS LTD LIMASSOL SUCURSALA BUCUREȘTI (RELIANTCO INVESTMENTS LTD LIMASSOL, filialen i Bukarest). Käranden hävdar att han har utsatts för påverkan som har medfört förlust av ovannämnda belopp.
- 9 Under dessa omständigheter åberopar käranden svarandenas civilrättsliga skadeståndsansvar för skadeståndsgrundande händelser på grund av att bestämmelserna om konsumentskydd har åsidosatts. Likaså yrkar käranden att det ska fastställas att flera avtalsvillkor är oskäligen och att dessa villkor ska tas bort från avtalet till följd av att de ogiltiga. Käranden yrkar att de sex limiterade ordena som han lade in i UFX-plattformen den 13 januari 2017 ska ogiltigförklaras. Vidare yrkar käranden att svarandena ska förpliktas att betala 1 919 720 USD jämte lagstadgad ränta från den 13 januari 2017 till dess betalning sker, i första hand, som ersättning till följd av det civilrättsliga skadeståndsansvaret för skadeståndsgrundande händelser och, i andra hand, för att återställa parternas tidigare situation, som en följd av att de ovannämnda limiterade ordena ogiltigförklaras. Slutligen yrkar käranden att svarandena ska förpliktas att betala 191 972 USD för ideell skada.
- 10 I huvudsak hävdar käranden att det uppkommer ett civilrättsligt skadeståndsansvar för svarandena för skadeståndsgrundande händelser, eftersom de bestämmelser som avser skyddet av käranden i egenskap av konsument har åsidosatts, och eftersom svarandena inte har fullgjort de rättsliga skyldigheterna att informera käranden, ge honom rådgivning och varna honom vad beträffar de tillhandahållna tjänsterna och riskerna med handel på UFX-plattformen. Svarandena införde

många oskäligen villkor i UFX-avtalet som inte förhandlades, vilka skapar en betydande obalans mellan parternas rättigheter och skyldigheter och står i strid med kravet på god tro. [Svarandena] tillhandahöll olämpliga tjänster för marknadsföring och investeringsrådgivning, vilka har maskerats som några tjänster som ”personlig tränare”, och de utförde inte de order som lagts in i enlighet med de instruktioner som hade getts, en omständighet som medförde att skada uppstod.

- 11 Svarandena har i sitt svaromål framställt en invändning om att rumänska domstolar allmänt saknar behörighet och hävdar att tvisten omfattas av behörigheten för domstolarna i Cypern.

Parternas huvudsakliga argument i det nationella målet

- 12 **Svarandena** åberopar flera argument till stöd för invändningen om att rumänska domstolar saknar behörighet.
- 13 För det första hävdar svarandena att parterna till UFX-avtalet gjorde ett giltigt val av domstol till förmån för domstolarna i Cypern genom det villkor som föreskrivs i artikel 27 i avtalet.
- 14 För det andra har en domstol i Cypern, nämligen Distriktsdomstolen i Limassol, vid vilken käranden väckte talan och yrkade att det skulle utfärdas ett interimistiskt beslut om att den första svarandens tillgångar på Cypern skulle beläggas med kvarstad, redan fattat ett avgörande och ansett sig ha behörighet att göra det.
- 15 För det tredje anser svarandena att den behörighet för rumänska domstolar som käranden gör gällande är utesluten och att den grundar sig på bestämmelserna i artikel 17.1 c jämförd med artiklarna 18 och 19 i förordning nr 1215/2012. Om giltigheten av valet av domstol bestrids, följer det nämligen av artikel 25.1 i samma förordning att domstolen ska bedöma denna giltighet enligt lagen i den stat som parterna har valt ska ha behörighet, med andra ord enligt cypriotisk rätt.
- 16 För det fjärde hävdar svarandena att talan, enligt deras mening, grundar sig på oaktsamhet vid ingående av avtal (*culpa in contrahendo*), eftersom käranden yrkar att det ska erkännas att det föreligger civilrättsligt skadeståndsansvar för skadeståndsgrundande händelser huvudsakligen på grund av reklam som påstås vara vilseledande och på grund av den påstådda underlåtenheten att iaktta kraven på att lämna information innan avtal ingås, eftersom oaktsamhet vid ingående av avtal (*culpa in contrahendo*) avser en utomobligatorisk förpliktelse enligt artikel 2.1 i förordning nr 864/2007.
- 17 För det femte hävdar svarandena att det inte framgår huruvida käranden stöder sig på det första fallet i artikel 17.1 c i förordning nr 1215/2012 (avtalet har ingåtts med en person som bedriver kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet i den medlemsstat där konsumenten har hemvist) eller på det fall som anges i

artikel 17.1 c andra frasen ([verksamhet som] på något sätt riktar sig till den medlemsstaten eller flera stater, däribland den medlemsstaten, och avtalet faller inom ramen för sådan verksamhet).

- 18 Vad beträffar den första delen av artikel 17.1 c i förordning nr 1215/2012, är den inte tillämplig på tvisten på grund av att den andra svaranden, som är ett bolag som kontrolleras av den första svaranden, inte har några anställda eller någon ekonomisk verksamhet i Rumänien och ännu inte har fått någon auktorisation att bedriva verksamhet av Cyperns värdepappersinspektion, och huvudbolaget tillhandahåller inte heller handelstjänster på marknaden direkt i Rumänien.
- 19 För det sjätte ifrågasätter svarandena kärandens ställning som konsument. De hävdar att han är en fysisk person som har haft ett vinstsyfte, det vill säga att erhålla vinst till följd av genomförandet av transaktionerna med CFD-kontrakt, och därför har han inte bedrivit en icke yrkesmässig verksamhet, utan en specifik yrkesmässig verksamhet, genom att under genomförandet av avtalet tjäna en vinst på 644 413,53 USD, som en följd av de 197 transaktioner som utfördes under perioden november 2016–13 januari 2017, av vilka endast sex stycken har ifrågasatts. Eftersom käranden inte handlade som konsument, är bestämmelserna i artikel 19 i förordning nr 1215/2012 inte relevanta. Fastställandet av ställningen som konsument gjordes dessutom enligt cypriotisk rätt och domstolen i Cypern har redan uttryckt reservationer vad gäller kärandens ställning som konsument.
- 20 **Käranden** yrkar att den invändning som svarandena har framställt ska avslås och hävdar att de rumänska domstolarna är behöriga att avgöra målet i sak.
- 21 Käranden hävdar nämligen att villkoret om domstols behörighet som finns i artikel 27 i UFX-avtalet är ogiltigt, på grund av att villkoren för giltighet på materiell grund enligt lagen i den medlemsstaten inte är uppfyllda, i enlighet med artikel 21.1 i förordning nr 1215/2012, eller att avtalet åtminstone omfattas av ett av undantagen i artikel 25.4 i samma förordning.
- 22 Käranden har hävdat att man därigenom bortser från bestämmelserna i artikel 25.4 i förordning nr 1215/2012, vilka hänvisar till artikel 19 i det avsnitt som avser ”Behörighet vid konsumenttvister”. Enligt käranden strider valet av behörig domstol i UFX-avtalet mot sistnämnda artikel och han har yrkat att det ska fastställas att detta val är oskäligt. Käranden är följaktligen av den uppfattningen att detta villkor är ogiltigt ur konsumentskyddslagstiftningens synvinkel och att valet av domstolarna i Cypern som behöriga domstolar inte kan anses vara giltigt.
- 23 Vad beträffar svarandenas argument som grundar sig på domen av Distriktsdomstolen i Limassol, hävdar käranden att den domen inte har vunnit laga kraft i förevarande mål, eftersom den meddelades enligt artikel 35 i förordning nr 1215/2012 med avseende på interimistiska åtgärder eller säkerhetsåtgärder, och inte med avseende på målet i sak eller med avseende på den allmänna behörigheten för domstolarna i Rumänien.

- 24 Käranden hävdar vidare att påståendet att talan grundar sig på begreppet oaktsamhet vid ingående av avtal (*culpa in contrahendo*) inte utesluter en tillämpning av avsnitt 4 i förordning nr 1215/2012, eftersom nämnda avsnitt syftar till att skydda konsumenternas intressen med hänsyn till de materiella bestämmelserna. Syftet med detta rättsliga skydd skulle bli illusoriskt, om möjligheten att väcka talan om skadestånd begränsades till avtalsförhållanden, vilket istället skulle lämna ett ytterst omfattande område öppet för skadeståndsgrundande händelser utanför avtalsförhållanden.

Kortfattad redogörelse för skälen till begäran om förhandsavgörande

- 25 Den hänskjutande domstolen framhåller att det i förevarande fall, för att fastställa domstols behörighet, är nödvändigt att tolka begreppet ”icke-professionell kund” i artikel 4.1 led 12 i direktiv 2004/39. På samma sätt anser nämnda domstol att det är nödvändigt att ta ställning till huruvida den nationella domstolen kan och/eller ska beakta grunden för de materiella bestämmelser som käranden har åberopat – det vill säga enbart utomobligatoriskt skadeståndsansvar – för att avhjälpa att det har uppställts villkor som påstås vara oskäliga enligt direktiv 93/13, i fråga om vilka den tillämpliga materiella lagen ska fastställas enligt förordning nr 864/2007, eller huruvida kärandens eventuella ställning som konsument medför att grunden för de materiella bestämmelser som käranden har åberopat i sin talan saknar betydelse.
- 26 Den hänskjutande domstolen anger således att käranden har grundat talan på civilrättsligt skadeståndsansvar för skadeståndsgrundande händelser, det vill säga ett utomobligatoriskt skadeståndsansvar, i fråga om vilket den gällande materiella lagen ska fastställas enligt förordning nr 864/2007, trots att han samtidigt åberopar sin ställning som konsument. I en sådan situation skulle hans talan kunna omfattas av avtalsområdet med åberopande, vad gäller domstols behörighet, av bestämmelserna i artikel 17.1 c i förordning nr 1215/2012.
- 27 Den hänskjutande domstolen anger även att svarandena, å ena sidan, ifrågasätter kärandens ställning som konsument och hävdar att bestämmelserna i artikel 19 i förordning nr 1215/2012 inte är tillämpliga och att fastställandet av ställningen som konsument ska ske enligt cypriotisk rätt och att domstolen i Cypern redan har uttryckt reservationer vad gäller kärandens ställning som konsument. Å andra sidan hävdar käranden att begreppet ”icke-professionell kund” som föreskrivs i artikel 4.1 led 12 i direktiv 2004/39 motsvarar begreppet ”konsument” i den mening som avses i artikel 2 b i direktiv 93/13.
- 28 Vad beträffar kärandens sistnämnda argument, uttrycker den hänskjutande domstolen egna reservationer. Nämnda domstol uppger nämligen att i artikel 2 b i direktiv 93/13 definieras konsument som ”en fysisk person som i samband med avtal som omfattas av detta direktiv handlar för ändamål som faller utanför hans näring eller yrke”, medan ”icke-professionell kund” definieras i artikel 4.1 led 12 i direktiv 2004/39 som en kund som inte är en professionell kund. Begreppet

”professionell kund” omfattar enheter som är underkastade auktorisation och reglering för att få arbeta på de finansiella marknaderna.

- 29 Av tolkningen av dessa bestämmelser framgår följaktligen att en ”konsument” endast kan vara en fysisk person som handlar utanför sin egen näring eller sitt eget yrke, medan en ”icke-professionell kund” kan vara såväl en fysisk person som en juridisk person eller en enhet av ett annat slag än den som omnämns i bilaga 2 till direktiv 2004/39.
- 30 Vidare hänvisar den hänskjutande domstolen till dom av den 3 juli 1997, Benincasa (C-[269/95], EU:C:1997:337), i vilken EU-domstolen slog fast att ”det endast är sådana avtal som har ingåtts utanför och oberoende av all slags affärs- eller yrkesverksamhet och oberoende av sådana ändamål, enbart för att tillgodose en enskild persons privata konsumtion, som omfattas av de bestämmelser ... som är avsedda att skydda konsumenten, medan ett sådant skydd inte är motiverat när det är fråga om avtal som rör affärs- eller yrkesverksamhet”.
- 31 I det sammanhanget anser den hänskjutande domstolen att svarandenas påståenden är relevanta, vilka har uppgett att käranden utförde 197 transaktioner, inom en tidsperiod på cirka tre månader, och gjorde en vinst på 644 413,53 USD, och att han ifrågasatte endast sex av de ovannämnda transaktionerna. Eftersom käranden handlade under de angivna omständigheterna skulle han kunna betecknas som en professionell kund enligt de kriterier som uppställs i direktiv 2004/39 och som finns i punkt II i bilaga 2.
- 32 Den hänskjutande domstolen anger vidare att käranden, för att öppna kontot på UFX-plattformen, använde ett rörelsedrivande bolags domännamn och skötte korrespondensen med bolaget RELIANTCO INVESTMENTS LTD i egenskap av utvecklingschef i detta rörelsedrivande bolag.
- 33 Under dessa omständigheter anser den hänskjutande domstolen att det är viktigt att klargöra begreppen ”icke-professionell kund” och ”konsument”, i synnerhet de kriterier som är vägledande eller bindande för de nationella domstolarna och som kan tillämpas när dessa domstolar tolkar ett avtalsvillkor mot bakgrund av unionsrätten. Den nationella domstolen är därefter skyldig att, mot bakgrund av dessa kriterier, fastställa huruvida den part som åberopar ställningen som konsument uppfyller villkoren för detta.
- 34 Vad beträffar den fjärde frågan preciseras det att denna fråga får betydelse i ett sammanhang då den hänskjutande domstolen är skyldig att fastställa sin behörighet, och därefter fastställa inverkan – beroende på omständigheterna – av artikel 17.1 c eller artikel 7 led 2 i förordning nr 1215/2012, i förhållande till de eventuella tolkningskriterier som den kommer att få i svaren på de tre första frågorna, och i förhållande till tolkningen av de ovannämnda bestämmelserna i förordning nr 1215/2012.
- 35 I det avseendet anser den hänskjutande domstolen att avsnitt 4 i förordning nr 1215/2012 reglerar behörighet vid konsumenttvister och i princip är tillämplig

på mål där talan har väckts av en konsument på grundval av ett avtal, medan talan [i förevarande mål] grundar sig enbart på ett civilrättsligt skadeståndsansvar för skadeståndsgrundande händelser, vilket utesluter att det föreligger ett avtalsförhållande. I en sådan situation uppkommer, i syfte att fastställa domstols behörighet, frågan om vilken inverkan bestämmelserna i artikel 7 led 2 i avsnitt 2 i förordning nr 1215/2012 har.

- 36 Även om käranden har hävdats att tolkningsfrågorna varken är nödvändiga eller relevanta för att avgöra tvisten i det nationella målet, genom att åberopa teorin om *acte claire*, medan svarandena däremot har hävdats att det är nödvändigt att formulera de tolkningsfrågor som rätten har tagit upp, anser den hänskjutande domstolen under dessa omständigheter att det, för att fastställa domstols behörighet på grundval av förordning nr 1215/2012, är nödvändigt att hänskjuta de formulerade tolkningsfrågorna till EU-domstolen, för att få en tolkning av de bestämmelser som är relevanta för att ta ställning till invändningen om att rumänska domstolar saknar allmän behörighet, i enlighet med unionsbestämmelsernas syfte.

ARBETS
DOKUMENT